

Til Finansdepartementet

13. januar 2014

Tilråding om at observasjonen av Randgold Resources Ltd. avsluttes

Innhold

1	Sammendrag	1
2	Innledning	1
3	Kilder	1
4	Sakens utvikling etter at tilrådingen om observasjon ble avgitt	1
5	Etikkrådets vurdering	2
6	Tilråding	3

1 Sammendrag

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland tilråder at observasjonen av det britiske selskapet Randgold Resources Ltd. avsluttes. Rådet mener at det ikke lenger foreligger en uakseptabel risiko for at Randgold medvirker til eller er selv ansvarlig for alvorlige brudd på individers rettigheter i krig og konfliktsituasjoner.

2 Innledning

Etikkrådet anbefalte 24. juni 2011 å sette Randgold til observasjon fordi selskapet var i ferd med å etablere en gullgruve i Den demokratiske republikken Kongo (DRC) som forutsatte at rundt 15 000 mennesker ble flyttet ut av prosjektområdet¹. Rådet la vekt på sikkerhetssituasjonen i området og om den berørte lokalbefolkningen ville få sin livssituasjon vesentlig forverret som følge av selskapets virksomhet. I juni 2012 besluttet Finansdepartementet å følge rådets anbefaling, men uten å offentliggjøre observasjonen.

I 2012 anbefalte Etikkrådet i sin observasjonsrapport til Finansdepartementet at Randgold fortsatt skulle holdes under observasjon fordi flyttingen av de 15 000 menneskene på langt nær var slutført. Etter en vurdering av utviklingen det siste året mener rådet at det ikke lenger er grunn til å holde Randgold under særskilt observasjon.

Nedenfor følger en oppsummering av rådets kontakt med selskapet, informasjonene rådet har innhentet i observasjonsperioden, de viktigste hendelsene som har betydning for vurderingen, og den siste utviklingen. Rapporten avsluttes med rådets vurdering og tilrådning.

3 Kilder

Rådet har hatt en åpen dialog med Randgold om Kibali-prosjektet. Randgold har publisert en bærekraftsrapport i 2013 om alle prosjekter Randgold driver, selskapets strategier og rapportering om prestasjoner og målsetninger.

Rådet har etter tilrådingen i 2011 fått gjennomført tre studier av situasjonen i prosjektområdet. Den første beskriver situasjonen i prosjektområdet i andre halvdel av 2011, den andre fokuserer på situasjonen i 2012 og den tredje på situasjonen i 2013. Rådet har også kommunisert skriftlig og hatt årlige møter med Randgold.²

4 Sakens utvikling etter at tilrådingen om observasjon ble avgitt

Om mineralutvinnings bidrag til konflikt

Konfliktene i Kongo har ofte hatt sammenheng med at væpnede grupper har forsøkt å tilegne seg mineralrikdommene i landet. Randgolds prosjekt ligger i det nord-østre hjørnet av DRC, i Orientaleprovinsen, nord for Kivu-provinsene som blir beskrevet som en av de mest konfliktrammede delene av landet. Risikoen for at mineralutvinning kunne bidra til

¹ Selskapet har senere opplyst at antall personer som er blitt forflyttet er 22 000 personer.

² Møter mellom representanter for rådet og Randgold ble holdt i London i desember 2011, 2012 og i november 2013.

konfliktene i området, var én av grunnene til at rådet bestemte seg for å undersøke Randgolds prosjekt i DRC.

Risikoen for at mineralutvinningen i dette prosjektet kan generere alvorlig konflikt, fremstår nå som begrenset. Selskapet eksporterer alt gull direkte fra prosjektområdet uten mellomledd, og militsgrupper blir holdt borte fra prosjektområdet gjennom samarbeid mellom lokalt politi og sikkerhetselskapet som Randgold har leid inn. Randgold kjøper ikke gull fra andre, ikke heller fra “artisanal miners”. I 2013 etablerte Randgold en “konfliktfritt gull-policy” for å sikre at gull som blir produsert av selskapet, ikke nører opp under konflikter, ikke finansierer væpnede grupper, eller bidrar til menneskerettighetsbrudd i konflikter.

I løpet av den siste observasjonsperioden skal det ikke ha vært noen voldsepisoder som kan kobles til Randgolds prosjekt. De siste månedenes konflikter i det nord-østlige DRC har involvert militsgrupper koblet til Uganda og har berørt områder langt fra området der Randgold har sin virksomhet.

Rådets konsulentrapporter peker på at de største risikoene i prosjektet er koblet til personer som driver småskala mineralutvinning i området. Noen av disse føler at de ikke har fått tilstrekkelig kompensasjon for tapet av utvinningsmuligheter, særlig fordi det statlige gruveselskapet, Sokimo, fortsetter å overføre gruvelisenser til selskaper slik at de som driver småskala utvinning, ikke får utvinningsmulighetene de opprinnelig var blitt lovet. De som ikke har fått arbeid i prosjektet eller som mener at Sokimo ikke har gitt god nok kompensasjon, kan komme til å rette sin frustrasjon mot Randgold og dermed utgjøre en risiko for konflikt både for selskapet og for mennesker i området.

Forflyttingen og klagemekanismen

Rådet la i sin tilrådning vekt på risikoen knyttet til selskapets forflytting av 15000 personer som allerede var i en vanskelig situasjon. Flyttefasen er nå avsluttet og det ser ut til at selskapet har håndtert denne relativt godt. Det er fremdeles noe misnøye med størrelsen og kvaliteten på husene som selskapet har gitt som kompensasjon, men rådets generelle inntrykk er at folk i området totalt sett er fornøye med Randgolds prosjekt. At prosjektet har ført med seg økte muligheter til å livnære seg gjennom arbeid og handel, fremstår som hovedgrunnen til befolkningens positive holdning.

I sin bærekraftsrapport gjør Randgold rede for at selskapet har etablert en klagemekanisme basert på IFCs standarder. Ifølge selskapet er 1013 av de 1078 klagen som kom inn i 2012, nå håndtert. Rådets konsulentrapport bekrefter at klagemekanismen fungerer, men indikerer også at det er klager som ikke blir behandlet til befolkningens tilfredshet.

Sikkerhetsstyrker

Rådets konsulentrapport sier at sikkerhetssituasjonen har blitt vesentlig forbedret, til dels på grunn av samarbeidet mellom Randgolds sikkerhetspersonell og lokalt politi. Randgold har informert rådet om at det har sikret at ikke bare selskapets egne sikkerhetsfolk, men også lokalt politi får opplæring om menneskerettighetsstandarder. Den økte sikkerheten gjør det også mulig for folk i området å drive handel og ha kontakt med andre samfunn.

5 Etikkrådets vurdering

Randgolds prosjekt har vært til stede i området i fire år. Rådet har ikke fått rapporter om at det i denne perioden har vært noen alvorlige sikkerhetsproblemer koblet til prosjektet. Selskapet

verken kjøper eller selger mineraler lokalt, noe rådet mener er med på å redusere risikoen for at selskapet kommer i berøring med personer som er koblet til militsgrupper.

Det ser ut til at selskapet har klart å iverksette tiltak for å forbedre sikkerhetssituasjonen i prosjektområdet og å beskytte gruen uten å måtte bruke vold. Selskapet har i den sammenhengen understreket at det er viktig å ha god dialog med befolkningen og å gripe fatt i klager på et tidlig stadium.

Forflyttingen av folk fra prosjektområdet er nå gjennomført, og generelt sett fremstår folk som fornøyde til tross for en viss misnøye med kvaliteten på husene som selskapet har bygget, og erstatningen til noen av de som tidligere drev småskala mineralutvinning.

Det er rådets generelle inntrykk at selskapet har etablert gode strategier for å arbeide med sikkerhetsspørsmål, og at strategiene fremstår som en godt etablert i praksis. Det vil ofte forekomme konflikt og sikkerhetsrisikoer ved etablering av gruveoperasjoner, og det er derfor særdeles viktig at disse utfordringene blir håndtert godt. Med utgangspunkt i måten selskapet har håndtert situasjonen så langt, kan imidlertid rådet ikke se at det foreligger en uakseptabel risiko for at Randgold medvirker til eller selv er ansvarlig for grove brudd på individers rettigheter i krig og konflikt. På denne bakgrunn tilråder rådet at observasjonen av Randgolds prosjekt i DRC avsluttes.

6 Tilråding

Etikkrådet anbefaler at observasjonen av Randgold Resources Ltd. avsluttes.

Ola Mestad	Dag Olav Hessen	Ylva Lindberg	Marianne Olsson	Bente Rathe
Leder				
(sign.)	(sign.)	(sign.)	(sign.)	(sign.)